

*Зам, тээврийн хөгжлийн сайдын
2019 оны 06 сарын 12-ны 187 тоот
тушаалын 06 дугаар хавсралт*

ИНД - 92

Иргэний Нисэхийн Дүрэм

Аюултай бараа тээвэрлэх

Иргэний нисэхийн ерөнхий газар

ДҮРМИЙН ТАЙЛБАР

ИНД-92 нь аюултай барааг агаараар тээвэрлэх зохицуулалтын шаардлагыг тогтооно.

ИНД-92 нь дараах эд зүйл, эсхүл бодист хамаарахгүй:

- Техникийн зааварчилгааны Бүлэг 1-ийн дагуу тусгайлан хасагдсан;
- нислэгт тэнцэх чадварын, эсхүл ИНД-ийн нислэгийн үйл ажиллагааны шаардлагын дагуу агаарын хөлөгт байхыг шаардсан;
- нислэгийн үйл ажиллагааны тусгай шаардлагыг хангах зорилгоор Даргын зөвшөөрсөн.

Энэ Дүрэм нь Иргэний нисэхийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүний баталсан ИНД-92-ын цахим хувилбар бөгөөд зөвхөн ишлэл хийх зорилгоор хэрэглэнэ. Хүчин төгөлдөр ИНД-92, түүний нэмэлт, өөрчлөлтийн хуулбарыг ИНЕГ-аас, эсхүл www.mcaa.gov.mn веб сайтаас татаж авах боломжтой.

Мэдээлэл

Гишүүн улсуудын иргэний нисэхийн Дүрмийг сайжруулах замаар иргэний нисэхийн салбарт нэгдсэн нэг Дүрмийн зохицуулалтад шилжих Олон улсын иргэний нисэхийн байгууллагын 1992 оны 29-р чуулганы А29-3 тогтоолыг хэрэгжүүлэх зорилгоор, Монгол Улс болон Шинэ Зеланд улсын ИНЕГ-ын хооронд 1999 оны 5 сарын 6-нд байгуулсан “Техникийн Хамтын Ажиллагааны Санамж Бичиг”-ийг үндэслэн Монгол Улсын Иргэний нисэхийн дүрмийг боловсруулсан.

Өөрчлөлтийн түүх**Хүчинтэй огноо**

Анхны боловсруулалт	2001 оны 12 сарын 29
Нэмэлт, өөрчлөлт 1	2008 оны 02 сарын 29
Нэмэлт, өөрчлөлт 2	2009 оны 09 сарын 16
Нэмэлт, өөрчлөлт 3	2010 оны 03 сарын 22
Нэмэлт, өөрчлөлт 4	2010 оны 05 сарын 07
Нэмэлт, өөрчлөлт 5 (Шинэчлэлт)	2019 оны 06 сарын 12

Тэмдэглэл: ИНД-92-ын шинэчлэлтийг монгол, англи хэл дээр, NZ Part 92-ын 2006 оны 06 сарын 22-ны А.2-д үндэслэн боловсруулсан болно.

Гарчиг

А Бүлэг - Ерөнхий зүйл	1
92.1. Зорилго	1
92.3. Нэр томъёо ба товчлол.....	1
92.5. Нөөц.....	1
92.7. Тээвэрлэлтийн ерөнхий шаардлага	1
92.9. Хориглосон аюултай бараа.....	1
92.11. Үл хамаарал	2
92.13. Нисэх багийн гишүүд, эсхүл зорчигчид тавих шаардлага	3
92.15. Барааг тээвэрлэлтэд санал болгох	3
92.17. Аюултай барааг саатуулах.....	3
В Бүлэг - Баглаа боодлын иж бүрдэл хийх, савлах, тэмдэглэх болон шошго зүүх.	4
92.51. Баглаа боодлын иж бүрдэлд тавих шаардлага	4
92.53. Баглаа боодлын иж бүрдлийн зөвшөөрөл	4
92.55. Савлагаанд тавих шаардлага	4
92.57. Тэмдэглэгээнд тавих шаардлага	5
92.59. Шошгонд тавих шаардлага	5
С Бүлэг - Аюултай барааг тээвэрлэлтэд санал болгох	5
92.101. Хамрах хүрээ.....	5
92.103. Аюултай барааг тээвэрлэлтэд санал болгох	5
92.105. Аюултай барааны тээврийн баримт бичиг.....	6
Д Бүлэг - Үйл ажиллагаа эрхлэгч	7
92.151. Хамрах хүрээ.....	7
92.153. Аюултай бараа хүлээн авах.....	7
92.155. Хүлээн авах шалгалт	7
92.157. Агаарын хөлөгт ачаалах хязгаарлалт	7
92.159. Хоорондоо үл зохицох аюултай бараа	8
92.161. Ялгах, тусгаарлах болон хамгаалах	8
92.163. Ачаалах үеийн үзлэг	9
92.165. Буулгах үеийн үзлэг	9
92.167. Гэмтэл, эсхүл бохирдлыг арилгах	9
92.169. Халдварт бодис	9
92.171. Цацраг идэвхт материал	10
92.173. Хөлгийн даргыг мэдээллээр хангах.....	10
92.175. Ажилтныг мэдээллээр хангах	10
92.177. Ачаа хүлээн авах байрлал дахь мэдээлэл	11
92.179. Зорчигчийг мэдээллээр хангах	11
92.181. Үйл ажиллагаа эрхлэгч аюултай барааг саатуулах.....	11
Е Бүлэг - Сургалт	12
92.201. Хамрах хүрээ.....	12
92.203. Аюултай барааны сургалтын хөтөлбөр.....	12
92.205. Давтан сургалт	13
92.207. Ажилтны бүртгэл.....	13
Хавсралт А - Аюултай барааны сургалтын хөтөлбөр	14

А Бүлэг - Ерөнхий зүйл

92.1. Зорилго

(a) Энэ Дүрэм нь аюултай барааг агаараар тээвэрлэх зохицуулалтын шаардлагыг тогтооно.

(b) Энэ Дүрэм нь дараах эд зүйл, эсхүл бодист хамаарахгүй:

- (1) Техникийн зааварчилгааны 1-р Бүлгийн дагуу тусгайлан хасагдсан; эсхүл
- (2) нислэгт тэнцэх чадварын, эсхүл ИНД-ийн нислэгийн үйл ажиллагааны шаардлагын дагуу агаарын хөлөгт байхыг шаардсан; эсхүл
- (3) нислэгийн үйл ажиллагааны тусгай шаардлагыг хангах зорилгоор Даргын зөвшөөрсөн.

(c) Энэ зүйлийн (b)(2), (3)-т хамаарах, агаарын хөлгийн солигдох зориулалттай эд анги болон бодисыг агаарын тээвэрлэгч техникийн зааварчилгааны Бүлэг 1-ийн Хэсэг 2.2-ын дагуу илгээхээс бусад тохиолдолд, энэ Дүрмийн дагуу тээвэрлэх ёстой.

92.3. Нэр томьёо ба товчлол

Энэ Дүрэмтэй холбоотой нэр томьёо болон товчлол нь ИНД-ийн нэр томьёоны тайлбарт багтсан.

92.5. Нөөц

92.7. Тээвэрлэлтийн ерөнхий шаардлага

(a) Аюултай барааг Техникийн зааварчилгааны дагуу ангилсан, баримтжуулсан, гэрчилгээжүүлсэн, тодорхойлсон, баглаж боосон, тэмдэглэсэн болон шошго зүүсэн ба тэдгээр нь Техникийн зааварчилгаанд заасан илгээх нөхцөлд байгаагаас бусад тохиолдолд, аливаа этгээд нь аюултай барааг агаараар тээвэрлэхийг санал болгохгүй, эсхүл хүлээн авахгүй байх үүрэгтэй.

(b) Аюултай барааг Техникийн зааварчилгаа, эсхүл энэ Дүрмийн шаардлагын дагуу хүлээн авсан, тээвэрлэлтэд бэлтгэсэн болон тээвэрлэснээс бусад тохиолдолд, аливаа этгээд нь тухайн барааг агаараар тээвэрлэхгүй байх үүрэгтэй.

92.9. Хориглосон аюултай бараа

(a) Энэ зүйлийн (b)-д зааснаас бусад тохиолдолд, хэрэв аюултай барааг Техникийн зааварчилгааны дагуу агаараар тээвэрлэхийг хориглосон бол аливаа этгээд нь тухайн аюултай барааг агаараар тээвэрлэхийг санал болгохгүй, эсхүл хүлээн авахгүй байх үүрэгтэй.

(b) Хэрэв Дарга тухайн эд зүйл, эсхүл бодисыг тээвэрлэхийг зөвшөөрсөн бол аливаа этгээд Техникийн зааварчилгаанд өөрөөр тогтоогоогүй эд зүйл, эсхүл бодисыг багтаасан, аюултай барааны жагсаалтын 9, 10, эсхүл 11, 12 дугаар баганад хориотой гэж тодорхойлсон эд зүйл, эсхүл бодисыг агаараар тээвэрлэхийг санал болгох, эсхүл хүлээн авч болно.

92.11. Үл хамаарал

(a) Хэрэв тухайн агаарын хөлөг нь зөвхөн цагдаагийн зорилгоор үйл ажиллагаа гүйцэтгэж байгаа бол цагдаагийн ажилтан энэ Дүрмийг мөрдөхгүйгээр өөрийн ажил үүргийн хүрээнд аюултай барааг авч явж болно.

(b) Дараах тохиолдолд, аливаа этгээд нь энэ Дүрмийг мөрдөхгүйгээр Ангилал-1 аюултай барааг агаараар тээвэрлэхийг санал болгох, эсхүл хүлээн авч болно, хэрэв:

- (1) зөвшөөрөгдсөн гүйцэтгэгч тээвэрлэлт хийхийг зөвшөөрсөн бол;
- (2) аюултай барааг:
 - (i) зөвшөөрөгдсөн гүйцэтгэгчийн хяналтан дор тээвэрлэх бол; эсхүл
 - (ii) зөвшөөрөгдсөн гүйцэтгэгчийн өгсөн зааварчилгааны дагуу тээвэрлэх ба зөвшөөрөгдсөн гүйцэтгэгч нь аюултай барааны тээвэрлэлтийн бүх цаг хугацаанд холбогдох дэмжлэг үзүүлэх боломжтой бол;
- (3) тухайн барааг тээвэрлэх аюулгүй байдлын болон онцгой нөхцөлийн журмыг тогтоосон бол;
- (4) тухайн бараа нь:
 - (i) агаараар тээвэрлэхэд тохиромжтой нөхцөлд байгаа бол;
 - (ii) аюулгүй тээвэрлэлтэд зориулан хадгалж, хамгаалсан бол;
- (5) агаарын хөлгөөр, тухайн нислэгийн зорилгоор зайлшгүй байх шаардлагатай зорчигчоос өөр зорчигч тээвэрлээгүй бол;
- (6) тухайн нислэг нь хот, сум, эсхүл суурингийн шигүү суурьшлын бүсээс зайтай хийгдэх бол;

(c) Дараах тохиолдолд, аливаа этгээд нь энэ Дүрмийг мөрдөхгүйгээр зорчигчийн хоббид ашигладаг аюултай барааг агаараар тээвэрлэхийг санал болгох, эсхүл хүлээн авч болно, хэрэв:

- (1) аюултай барааг дараах битүүмжлэлгүй агаарын хөлгөөр тээвэрлэх бол:
 - (i) MCTOW нь 5700 кг, эсхүл түүнээс доош жинтэй;
 - (ii) орон нутгийн VFR-аар үйлдэх нислэгт;
- (2) тухайн аюултай бараа нь Техникийн зааварчилгааны Аюултай барааны жагсаалтын зорчигч тээвэрлэж байгаа агаарын хөлөгт тээвэрлэхийг хориглосон жагсаалтад ороогүй бол;
- (3) тухайн аюултай барааг тээвэрлэх аюулгүй байдлын болон онцгой нөхцөлийн журмыг тогтоосон бол;
- (4) тухайн аюултай барааг нэг бүрчлэн таньж тодорхойлсон бол;
- (5) тухайн барааны аюултай шинж чанарыг хөлгийн даргад мэдэгдсэн бол;
- (6) тухайн аюултай бараа нь:
 - (i) агаараар тээвэрлэхэд тохиромжтой нөхцөлд байгаа бол;
 - (ii) хэрэв тэдгээр нь хоорондоо аюултайгаар харилцан үйлчлэх магадлалтай бол тусгаарлагдсан байх;
 - (iii) зөв байрлуулж, хамгаалсан ба хэрэв шаардлагатай бол нислэгт гоожих, эсхүл гэмтэхээс сэргийлж савласан бол;
- (7) агаарын хөлөгт зөвхөн тухайн аюултай бараатай холбоотой зорчигч тээвэрлэж байгаа бол.

92.13. Нисэх багийн гишүүд, эсхүл зорчигчид тавих шаардлага

Техникийн зааварчилгаанд зөвшөөрснөөс бусад тохиолдолд, аливаа этгээд аюултай барааг биедээ авч явахгүй, эсхүл агаарын хөлөгт аюултай барааг бүртгэгдсэн тээш, эсхүл гар тээшинд тээвэрлэх нөхцөлийг бүрдүүлж болохгүй.

92.15. Барааг тээвэрлэлтэд санал болгох

- (a) Эд зүйл, эсхүл бодисыг агаараар тээвэрлэхийг санал болгож байгаа этгээд нь:
- (1) хэрэв тухайн эд зүйл, эсхүл бодис нь аюултай бараа биш бол гарын үсэг зурсан дараах баримт бичгийг үйл ажиллагаа эрхлэгчид гаргаж өгнө:
 - (i) тухайн эд зүйл, эсхүл бодисыг нарийвчлан тодорхойлсон; эсхүл
 - (ii) тухайн эд зүйл, эсхүл бодис нь аюултай бараа биш гэдгийг мэдэгдсэн; эсхүл
 - (2) хэрэв тухайн эд зүйл, эсхүл бодис нь аюултай бараа бол С Бүлгийг дагаж мөрдөнө.
- (b) Энэ зүйлийн (a)(1) нь:
- (1) шуудангийн эд зүйл, эсхүл
 - (2) бүртгэгдсэн тээш, эсхүл гар тээшинд хамаарахгүй.

92.17. Аюултай барааг саатуулах

- (a) ИНД-12-ын дагуу мэдээлсэн осол, эсхүл зөрчилтэй холбоотой, агаараар тээвэрлэхийг санал болгосон, эсхүл хүлээн авсан аюултай бараа нь Даргын саатуулсан бараанд тооцогдоно.
- (b) Дарга:
- (1) энэ зүйлийн (a)-д заасан аль ч барааг задалж, үзлэг шалгалт хийж болно;
 - (2) сорилт, дүн шинжилгээ хийх болон нотлох баримт болгох зорилгоор агууламжийн дээжийг авч хадгалж болно.

В Бүлэг - Баглаа боодлын иж бүрдэл хийх, савлах, тэмдэглэх болон шошго зүүх

92.51. Баглаа боодлын иж бүрдэлд тавих шаардлага

(а) Дараах шаардлагыг хангаснаас бусад тохиолдолд, аливаа этгээд нь баглаа боодлын иж бүрдэлд энэ Дүрмийн шаардлага хангасан талаар тэмдэглэгээ хийх, шошго зүүх, баталгаажуулах, эсхүл тээвэрлэлтэд санал болгохгүй:

- (1) Техникийн зааварчилгааны дагуу үйлдвэрлэсэн, хийсэн, тэмдэглэсэн, хадгалсан, нөхцөлийг сайжруулсан болон засварласны аль тохирохоор;
- (2) Техникийн зааварчилгааны дагуу тест хийсэн;
- (3) Монгол Улсад үйлдвэрлэсэн баглаа боодлын иж бүрдлийн хувьд:
 - (i) итгэмжлэгдсэн эрх бүхий байгууллага тест хийсэн;
 - (ii) Ангилал-7 аюултай бараанаас бусад нь Даргаар зөвшөөрөгдсөн;
 - (iii) Ангилал-7 аюултай бараа нь Үндэсний цацраг идэвхт материалын лабораториор зөвшөөрөгдсөн.
- (4) Монгол Улсад үйлдвэрлээгүй баглаа боодлын иж бүрдлийн хувьд, ИCAO-гийн Хэлэлцэн тохирогч Улсад үйлдвэрлэсэн ба тест хийсэн байх.

(б) Энэ зүйлийн (а)(3) болон (4) нь Техникийн зааварчилгаанд тест хийсэн байхыг шаардаагүй баглаа боодолд хамаарахгүй.

92.53. Баглаа боодлын иж бүрдлийн зөвшөөрөл

(а) Энэ дүрмийн 92.51(а)(3)(ii)-ын дагуу зөвшөөрөл авах, эсхүл сунгуулах хүсэлтийг, Техникийн зааварчилгааны дагуу баглаа боодлын иж бүрдлийн үзүүлэлтийн тестийн тайлангийн хамт Даргад хүргүүлэх ёстой.

- (б) Энэ зүйлийн (а)-д заасан зөвшөөрлийг дараах тохиолдолд олгож болно, хэрэв:
- (1) тухайн баглаа боодлын иж бүрдлийн үзүүлэлтийн тестийн тайлан амжилттай үр дүн харуулж байгаа бол;
 - (2) хүсэлт гаргагч нь дүрэмд заасан зохих хураамжийг төлсөн бол.
- (с) Энэ зүйлийн (б)-гийн дагуу олгосон зөвшөөрөл нь:
- (1) 5 хүртэлх жилийн хугацаагаар олгож, эсхүл сунгаж болно;
 - (2) хугацаа дуусах, эсхүл хүчингүй болгох хүртэл хүчинтэй хэвээр байна;
 - (3) тухайн баглаа боодлын иж бүрдэлд Техникийн зааварчилгааны дагуу байрлуулах тэмдэглэгээг зааж өгнө.

92.55. Савлагаанд тавих шаардлага

Аюултай барааг агаараар тээвэрлэхээр савлаж байгаа этгээд нь:

- (1) тухайн барааг Техникийн зааварчилгааны дагуу савлана;
- (2) Техникийн зааварчилгаанд өөрөөр зааснаас бусад тохиолдолд, тухайн баглаа боодлын иж бүрдэлд дараах шаардлагыг бататгана;
 - (i) холбогдох тестэд заасны дагуу хэрэглэдэг байх;

- (ii) савлах арга, түүний хэмжээ болон тест хийгдсэн дотоод баглаа боодлын иж бүрдлийн төрлийг хамруулан, тухайн загварын маягтай бүх талаар нийцдэг байх.

92.57. Тэмдэглэгээнд тавих шаардлага

Агаараар тээвэрлэх аюултай барааг агуулсан баглаа боодол, эсхүл гадуур боодолд тэмдэглэгээ хийж байгаа этгээд нь тухайн баглаа боодол, эсхүл гадуур боодолд тэмдэглэгээг дараах хэлбэрээр хийнэ:

- (1) Техникийн зааварчилгааны дагуу;
- (2) дараах байдлаар:
 - (i) аюултай барааны оноосон нэр болон, хэрэв тохиромжтой бол техникийн нэрийг нэмэлтээр;
 - (ii) тогтоосон бол харилцан хамааралтай UN үсгээр эхэлсэн UN дугаар;
 - (iii) аюултай барааг агаараар тээвэрлэхийг санал болгосон этгээдийн болон хүлээн авагчийн нэр, хаяг;
 - (iv) Техникийн зааварчилгаанд заасан бусад тэмдэглэгээ.

92.59. Шошгонд тавих шаардлага

Агаараар тээвэрлэх аюултай барааг агуулсан баглаа боодол, эсхүл гадуур боодолд шошго тавьж байгаа этгээд нь дараах үүрэгтэй:

- (1) баглаа боодол, гадуур боодолд Техникийн зааварчилгааны дагуу шошго тавих;
- (2) аюултай гэсэн шошго бүр нь Техникийн зааварчилгааны дагуу тухайн аюулын жинхэнэ шинж чанарыг харуулж байгааг бататгах.

С Бүлэг - Аюултай барааг тээвэрлэлтэд санал болгох

92.101. Хамрах хүрээ

- (a) Энэ Бүлэг нь аюултай барааг агаараар тээвэрлэхийг санал болгох зохицуулалтын шаардлагыг тогтооно.
- (b) Аюултай барааг агаараар тээвэрлэхийг санал болгож байгаа этгээдийн өмнөөс энэ Бүлэгт шаардсан үйл ажиллагааг гүйцэтгэж байгаа этгээд нь тухайн үйл ажиллагааг энэ Бүлгийн дагуу гүйцэтгэнэ.

92.103. Аюултай барааг тээвэрлэлтэд санал болгох

Аюултай бараа агуулсан баглаа боодол, эсхүл гадуур боодлыг агаараар тээвэрлэхийг санал болгож байгаа этгээд нь дараах шаардлагыг бататгана:

- (1) тухайн аюултай барааг Техникийн зааварчилгааны дагуу агаараар тээвэрлэхийг хориглоогүй байх;
- (2) тухайн аюултай барааг энэ Бүлгийн дагуу баталгаажуулсан байх;

- (3) тухайн аюултай барааг В Бүлэгт заасан хэлбэрээр баглаж боосон, савласан, тэмдэглэсэн болон шошго зүүсэн байх;
- (4) Техникийн зааварчилгаанд шаардсан бол тухайн аюултай бараанд 92.105-ын дагуу бүрдүүлсэн ба гарын үсэг зурсан аюултай барааны тээврийн баримт бичиг дагалдуулсан байх;
- (5) тухайн бараа нь Техникийн зааварчилгааг өөр хэлбэрээр хангасан байх.

92.105. Аюултай барааны тээврийн баримт бичиг

(a) Аюултай барааг агаараар тээвэрлэхийг санал болгож байгаа этгээд нь 92.103(4)-ийг харгалзан, 2 хувь үйлдэж, гарын үсэг зурсан аюултай барааны дараах тээврийн баримт бичгийг үйл ажиллагаа эрхлэгчид хүргүүлнэ:

- (1) дараах дарааллаар тухайн аюултай барааг зөв дүрсэлсэн:
 - (i) оноосон нэр;
 - (ii) ангилал, эсхүл тогтоосон бол Ангилал-1-ийн хувьд, нийцлийн группийг багтаасан бүлэг (division);
 - (iii) хэрэв байгаа бол UN үсгээр эхэлсэн UN дугаарыг;
 - (iv) тогтоосон бол тохирох савлах групп;

- (2) аюултай барааг агаараар тээвэрлэхийг санал болгож байгаа этгээд гарын үсэг зурсан дараах мэдэгдлийг агуулсан:

Би, энэхүү илгээх барааны агууламжийг оноосон нэрээр бүрэн гүйцэд, нягт нямбай тодорхойлсон ба олон улсын болон үндэсний холбогдох хууль дүрэмд заасан тээвэрлэлтийн тохирох нөхцөлийн дагуу ангилсан, баглаж боосон, савласан, тэмдэглэсэн ба шошго / зурагт хуудас хэрэглэсэн болохыг мэдэгдэж байна.

- (3) Техникийн зааварчилгаанд заасан нэмэлт шаардлагыг хангасан;

(b) Шаардлагатай тохиолдолд, энэ зүйлийн (a)(2)-т шаардсан мэдэгдэл нь холбогдох зурагт хуудсанд заасан ишлэлийг дурдахгүй байж болно.

D Бүлэг - Үйл ажиллагаа эрхлэгч

92.151. Хамрах хүрээ

- (a) Энэ Бүлэг нь дараах үйл ажиллагааны зохицуулалтын шаардлагыг тогтооно:
- (1) үйл ажиллагаа эрхлэгч аюултай барааг хүлээн авах, тээвэрлэлтэд бэлтгэх, хадгалах, ачаалах болон үзлэг шалгалт хийх;
 - (2) үйл ажиллагаа эрхлэгч тухайн аюултай барааны талаар мэдээллээр хангах.
- (b) Үйл ажиллагаа эрхлэгчийн өмнөөс энэ Бүлэгт шаардсан үйл ажиллагааг гүйцэтгэж байгаа этгээд нь тухайн үйл ажиллагааг энэ Бүлгийн дагуу гүйцэтгэнэ.
- (c) Энэ Бүлгийг, тухайн үйл ажиллагаа эрхлэгчийг тодорхой эд зүйл, эсхүл бодисыг заавал тээвэрлэхийг шаардсан, эсхүл тодорхой эд зүйл, эсхүл бодисыг тээвэрлэх тусгай шаардлага хэрэгжүүлэхээс үйл ажиллагаа эрхлэгчийг чөлөөлсөн гэж тайлбарлаж болохгүй.

92.153. Аюултай бараа хүлээн авах

Үйл ажиллагаа эрхлэгч нь дараахаас бусад тохиолдолд, баглаа боодол, гадуур боодол, эсхүл Техникийн зааварчилгаанд зөвшөөрсөн бол аюултай бараа агуулсан ачилтын нэгж төхөөрөмжийг агаараар тээвэрлэхээр хүлээн авахгүй:

- (1) Техникийн зааварчилгаанд тухайн баримт бичгийг шаардлагагүй гэж зааснаас бусад тохиолдолд, 92.105-д заасан аюултай барааны тээврийн баримт бичгийн 2 хувийг дагалдуулсан;
- (2) баглаа боодол, гадуур боодол, эсхүл ачилтын нэгж төхөөрөмжид:
 - (i) 92.163-ын дагуу үзлэг хийсэн;
 - (ii) 92.57 болон 92.59-ийн дагуу тэмдэглэж, шошго зүүсэн.

92.155. Хүлээн авах шалгалт

Аюултай барааг агаараар тээвэрлэхээр хүлээн авч байгаа үйл ажиллагаа эрхлэгч нь:

- (1) дараах шаардлагыг бататгах хүлээн авах шалгах хуудсыг ашиглана:
 - (i) 92.153-ын шаардлага хангасан байх;
 - (ii) аюултай барааны тээврийн баримт бичиг нь 92.105-ын шаардлага хангасан байх.
- (2) хүлээн авах шалгалтын үр дүнгийн бүртгэлийг хөтөлнө;
- (3) энэ зүйлийн (2)-т шаардсан бүртгэлийг минимум 6 сарын хугацаанд хадгална.

92.157. Агаарын хөлөгт ачаалах хязгаарлалт

(a) Энэ зүйлийн (b)-д зааснаас бусад тохиолдолд, үйл ажиллагаа эрхлэгч нь аюултай барааг зорчигчтой агаарын хөлгийн бүхээгт, эсхүл агаарын хөлгийн нислэгийн бүхээгт тээвэрлэхгүй.

(b) Үйл ажиллагаа эрхлэгч нь:

- (1) хэрэв Техникийн зааварчилгааны дагуу хийхийг зөвшөөрсөн бол зорчигч, эсхүл нисэх багийн гишүүнийг бүртгэгдсэн тээш, эсхүл гар тээшинд, эсхүл биедээ аюултай бараа авч орохыг зөвшөөрч болно;
- (2) хэрэв Техникийн зааварчилгаанд тусгайлсан баглаа боодлоор хийхийг зөвшөөрсөн бол цацраг идэвхт материалыг зорчигчтой агаарын хөлгийн бүхээгт, эсхүл агаарын хөлгийн нислэгийн бүхээгт тээвэрлэхийг зөвшөөрч болно;
- (3) тухайн агаарын хөлөг В ангиллын ачааны бүхээгээр тоноглогдоогүй үед, хэрэв орон нутгийн нислэг үйлдэх бол дараах аюултай барааг зорчигчийн бүхээгийн ачааны хэсэгт тээвэрлэж болно:
 - (i) Ангилал-1, Бүлэг 1.4 Групп S-д хамаарах тэсрэмтгий бодис;
 - (ii) Ангилал-2, Бүлэг 2.2, шатамхай бус, хоргүй хий;
 - (iii) Ангилал-3, шатамхай шингэн /савлах Групп - III/;
 - (iv) Ангилал-4, Бүлэг 4.1- шатамхай хатуу бодис / савлах Групп - III/;
 - (v) Ангилал-5, Бүлэг 5.1- исэлдэгч бодис / савлах Групп - III/;
 - (vi) Ангилал-6, Бүлэг 6.1- хортой бодис / савлах Групп - III/;
 - (vii) Ангилал-7, минимум тусгаарлах зайг ханган ачсан цацраг идэвхт материал;
 - (viii) Ангилал-8, савлах Групп - III бодис;
 - (ix) Ангилал-9, бусад бараа.

(c) Үйл ажиллагаа эрхлэгч, хэрэв тухайн бүхээг нь В ангиллын ачаа, эсхүл тээшний бүхээгт тавих бүх гэрчилгээжүүлэлтийн шаардлагыг хангаж байгаа бол зорчигч тээвэрлэж байгаа агаарын хөлгийн ачааны үндсэн бүхээгт аюултай барааг тээвэрлэж болно.

(d) Аюултай барааг агаараар тээвэрлэхээр хүлээн авч байгаа үйл ажиллагаа эрхлэгч нь “Зөвхөн ачааны агаарын хөлөг” гэсэн шошготой аюултай барааны баглаа боодлыг ачааны агаарын хөлөгт ачна.

92.159. Хоорондоо үл зохицох аюултай бараа

Аюултай барааг агаараар тээвэрлэхээр хүлээн авч байгаа үйл ажиллагаа эрхлэгч нь хоорондоо харилцан үйлчилснээр аюултай нөхцөл байдал үүсгэж болох аюултай бараа агуулсан баглаа боодлыг, гоожсон тохиолдолд, хоорондоо урвалд орж болох байрлалд, эсхүл хамт зэрэгцүүлэн байрлуулахгүй.

92.161. Ялгах, тусгаарлах болон хамгаалах

Аюултай барааг агаараар тээвэрлэхээр хүлээн авч байгаа үйл ажиллагаа эрхлэгч нь:

- (1) хортой болон халдварт бодис агуулсан баглаа боодлыг Техникийн зааварчилгааны дагуу байрлуулна;
- (2) цацраг идэвхт материалыг Техникийн зааварчилгааны дагуу хүн, амьтан болон боловсруулаагүй гэрэл зураг, киноны хальснаас тусад нь байрлуулна;
- (3) агаарын хөлөгт ачсан аюултай барааг гэмтэхээс хамгаална;

- (4) аюултай барааг агаарын хөлөгт, тухайн баглаа боодлын байрлалыг өөрчилж болох нислэгийн хөдөлгөөнөөс сэргийлэх хэлбэрээр бэхэлнэ.

92.163. Ачаалах үеийн үзлэг

Үйл ажиллагаа эрхлэгч нь:

- (1) дараахаас бусад тохиолдолд, агаарын хөлөгт, эсхүл ачилтын нэгж төхөөрөмжид аюултай бараа агуулсан баглаа боодол, эсхүл гадуур боодлыг ачихгүй:
 - (i) ачилтын өмнөх үзлэг хийгдсэн байх;
 - (ii) гоожсон, эсхүл гэмтсэн нотолгоо байхгүй;
- (2) ачилтын нэгж төхөөрөмж дараах шаардлагыг хангах хүртэл агаарын хөлөгт тухайн төхөөрөмжийг ачихгүй:
 - (i) ачилтын өмнөх үзлэг хийсэн байх;
 - (ii) түүнд агуулагдсан аюултай бараа гоожсон, эсхүл гэмтсэн нотолгоо байхгүй байх.

92.165. Буулгах үеийн үзлэг

Аюултай бараа агуулсан баглаа боодол, эсхүл гадуур боодол тээвэрлэж байгаа үйл ажиллагаа эрхлэгч нь агаарын хөлгөөс, эсхүл ачилтын нэгж төхөөрөмжөөс баглаа боодол, эсхүл гадуур боодлыг буулгахдаа гоожсон, эсхүл гэмтсэн шинж тэмдэг байгаа эсэхэд үзлэг хийнэ.

92.167. Гэмтэл, эсхүл бохирдлыг арилгах

Агаарын хөлгөөс ачаа буулгах үед гэмтсэн, эсхүл гоожсон нотолгоо олж тогтоосон бол үйл ажиллагаа эрхлэгч нь:

- (1) аюултай бараа, эсхүл ачилтын нэгж төхөөрөмж байрлаж байсан агаарын хөлгийн тухайн хэсгийн гэмтэл, эсхүл бохирдлыг шалгах үзлэг хийнэ;
- (2) аюултай бохирдлыг арилгана.

92.169. Халдварт бодис

Агаарын хөлөгт ачсан халдварт бодис агуулсан баглаа боодол гэмтсэн, эсхүл гоожсон байдалтай байгаа бол, үйл ажиллагаа эрхлэгч нь:

- (1) тухайн баглаа боодлыг хөдөлгөхөөс зайлсхийнэ, эсхүл аль болох бага хөдөлгөнө;
- (2) дэргэдэх баглаа боодлын бохирдлыг шалгах үзлэг хийж, бохирдсон байж болох багцыг тусад нь тавина;
- (3) холбогдох эрүүл мэндийн эрх бүхий байгууллага, эсхүл мал эмнэлгийн эрх бүхий байгууллагад мэдэгдэх ба хүмүүст аюул учруулсан байж болох дамжин өнгөрсөн бусад оронд мэдээлэл хүргүүлнэ;
- (4) илгээгч, эсхүл хүлээн авагчид мэдээлнэ.

92.171. Цацраг идэвхт материал

Агаараар аюултай бараа тээвэрлэж байгаа үйл ажиллагаа эрхлэгч нь, агаарын хөлөг цацраг идэвхт материалаар бохирдсон тохиолдолд:

- (1) тухайн агаарын хөлгийг үйлчилгээнээс яаралтай гаргаж зогсооно;
- (2) хүрч болох гадаргуугийн цацрагийн түвшин болон бохирдлын үлдэгдэл нь Техникийн зааварчилгаанд заасан хэмжээнээс хэтрэхгүй болж багасах хүртэл тухайн агаарын хөлгийг үйлчилгээнд гаргахгүй.

92.173. Хөлгийн даргыг мэдээллээр хангах

(a) Аюултай бараа тээвэрлэх үйл ажиллагаа эрхлэгч нь тухайн агаарын хөлөг нисэн гарахаас өмнө, Техникийн зааварчилгааны дагуу аюултай бараатай холбоотой мэдээллийг агаарын хөлгийн даргад бичгээр хүргүүлнэ.

(b) Үйл ажиллагаа эрхлэгч нь энэ зүйлийн (a)-д заасан мэдээлэл дараах шаардлагыг хангаж байгааг бататгана:

- (1) тухайн нислэгийн үед хөлгийн дарга ашиглахад бэлэн байх;
- (2) зориулагдсан маягтаар танилцуулсан байх.

(c) Энэ дүрмийн 92.105-ын дагуу аюултай барааны тээврийн баримт бичиг үйлдсэн байхыг шаарддаг аюултай бараа тээвэрлэж байгаа үйл ажиллагаа эрхлэгч нь, тухайн агаарын хөлөг нисэн гарахаас өмнө агаарын хөлгийн даргыг, тээвэрлэж байгаа аюултай бараатай холбоотой осол, зөрчлийн үед ашиглах онцгой нөхцөлийн хариу арга хэмжээний мэдээллээр хангана.

(d) Үйл ажиллагаа эрхлэгч нь энэ зүйлийн (c)-д шаардсан мэдээллийг тухайн нислэгийн үед хөлгийн дарга ашиглахад бэлэн байлгана.

(e) Үйл ажиллагаа эрхлэгч нь энэ зүйлийн (c)-д шаардсан мэдээллийг дараах баримт бичгийн дагуу хүргүүлсэн болохыг бататгана:

- (1) хүчин төгөлдөр ICAO Doc 9481 Аюултай бараатай холбоотой агаарын хөлгийн зөрчлийн үед авах онцгой нөхцөлийн хариу арга хэмжээний зааварчилгаа; эсхүл
- (2) тээвэрлэж байгаа аюултай бараатай холбоотой төстэй мэдээллээр хангадаг бусад баримт бичиг.

92.175. Ажилтныг мэдээллээр хангах

Үйл ажиллагаа эрхлэгч нь өөрийн ажилтан болон хамааралтай бол тэдний үйлчилгээний агентыг аюултай бараа тээвэрлэхтэй холбоотой үүрэг хариуцлагаа хэрэгжүүлэхэд шаардлагатай дараах мэдээллээр хангана:

- (1) аюултай бараатай холбоотой үүссэн онцгой нөхцөлийн үед авах арга хэмжээний зааварчилгаа;
- (2) Техникийн зааварчилгаанд заасан бусад мэдээлэл.

92.177. Ачаа хүлээн авах байрлал дахь мэдээлэл

- (a) Үйл ажиллагаа эрхлэгч нь аюултай барааны тээвэрлэлтийн талаар олон нийтэд зориулсан анхааруулга мэдээллийг ачаа хүлээн авах байрлал бүрд байрлуулна.
- (b) Энэ зүйлийн (a)-д заасан анхааруулга нь:
 - (1) хүрэлцэхүйц тоотой байна;
 - (2) ил харагдахуйц хэлбэрээр байрласан байна.

92.179. Зорчигчийг мэдээллээр хангах

- (a) Үйл ажиллагаа эрхлэгч нь агаарын хөлөгт авч орохыг хориглосон барааны төрлийг зорчигчид мэдээлэх үүрэгтэй.
- (b) Энэ зүйлийн (a)-д шаардсан мэдээллийг дараах байдлаар хүргэсэн байх ёстой:
 - (1) хүрэлцэхүйц тоо хэмжээтэй ба дараах байрлалд, ил харагдахуйц байрлуулсан анхааруулга:
 - (i) зорчигчийн тийз олгох болон тээш бүртгэх байрлал бүрд;
 - (ii) агаарын хөлөгт зорчигч орох талбай бүрд;
 - (2) зорчигчийн тийзэд, хэрэв тийз нь цахим хэлбэртэй бол суудал захиалгын баталгаажуулалтын хэсэг хэлбэрээр.

92.181. Үйл ажиллагаа эрхлэгч аюултай барааг саатуулах

Үйл ажиллагаа эрхлэгч, 92.17-гийн дагуу Дарга саатуулсан байх ёстой гэж үзсэн аюултай барааг хураан авсан бол:

- (1) тухайн барааг Дарга өөрийн мэдэлд авах хүртэл аюулгүй хадгалах бүх боломжит урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээг авна;
- (2) тухайн барааг Дарга үзлэг, тест, шинжилгээ хийх, эсхүл нотлох баримтын зорилгоор цаашид хадгалах шаардлагагүй гэж үзсэн бол саатуулсан барааг чөлөөлж болно.

Е Бүлэг - Сургалт

92.201. Хамрах хүрээ

Энэ Бүлэг нь дараах этгээдийн аюултай барааны сургалтад тавих зохицуулалтын шаардлагыг тогтооно:

- (1) аюултай барааг тогтмол илгээгч болон түүний үйлчилгээний агентын;
- (2) үйл ажиллагаа эрхлэгчийн;
- (3) аюултай барааг агаараар тээвэрлэхээр хүлээн авах үйлчилгээний агентын;
- (4) үйл ажиллагаа эрхлэгчээс бусад, зорчигч, эсхүл ачааг агаараар тээвэрлэх, эсхүл бэлтгэх ажиллагаанд оролцдог байгууллага болон этгээдийн;
- (5) зорчигч болон түүний тээшинд аюулгүйн үзлэг хийдэг байгууллагын.

92.203. Аюултай барааны сургалтын хөтөлбөр

(а) ИНД-119-ийн дагуу олгосон агаарын тээвэрлэгчийн гэрчилгээ эзэмшигч, эсхүл гэрчилгээ эзэмшигчийн үйлчилгээний агент нь, агаараар тээвэрлэхээр төлөвлөж байгаа аюултай бараатай холбоотой үүрэг гүйцэтгэхээр томилогдсон ажилтан дараах байгууллагын зохион байгуулсан, Хавсралт А-ийн дагуу 92.205-д заасан давтан сургалтыг багтаасан аюултай барааны сургалтын хөтөлбөрт амжилттай хамрагдсан болохыг бататгах үүрэгтэй:

- (1) ИНД-119-ийн дагуу олгосон агаарын тээвэрлэгчийн гэрчилгээ эзэмшигч, хэрэв гэрчилгээ нь аюултай барааны сургалт зохион байгуулахыг зөвшөөрдөг бол; эсхүл
- (2) ИНД-141-ийн дагуу олгосон нисэхийн сургалтын байгууллагын гэрчилгээ эзэмшигч, хэрэв гэрчилгээ нь аюултай барааны сургалт зохион байгуулахыг зөвшөөрдөг бол.

(б) Агаарын тээвэрлэгчийн гэрчилгээ эзэмшигч, эсхүл тухайн гэрчилгээ эзэмшигчийн үйлчилгээний агентаас бусад этгээд нь, агаараар тээвэрлэхээр төлөвлөж байгаа аюултай бараатай холбоотой үүрэг гүйцэтгэхээр томилогдсон ажилтан дараах эзэмшигчийн зохион байгуулсан, хэрэв хамааралтай бол Хавсралт А-ийн дагуу 92.205-д заасан давтан сургалтыг багтаасан аюултай барааны сургалтын хөтөлбөрт амжилттай хамрагдсан болохыг бататгах үүрэгтэй:

- (1) ИНД-141-ийн дагуу олгосон нисэхийн сургалтын байгууллагын гэрчилгээ, хэрэв гэрчилгээ нь аюултай барааны сургалт зохион байгуулахыг зөвшөөрдөг бол; эсхүл
- (2) олон улсын агаарын тээвэрлэгчдийн холбооны аюултай барааны сургалтын хөтөлбөрийн хүчинтэй итгэмжлэгдсэн гэрчилгээ.

(с) Гадаад улсад үйл ажиллагаа гүйцэтгэж байгаа Монгол Улсын бүртгэлтэй агаарын хөлгөөр үйл ажиллагаа эрхлэгчийг, хэрэв агаарын хөлөгт ачих болон буулгах үйл ажиллагааг тухайн улсын дараах ажилтан гүйцэтгэж байгаа бол энэ зүйлийн (а)-г дагаж мөрдөхийг шаардахгүй:

- (1) 92.203-ын дагуу сургалтын шаардлагыг хангасан этгээд хяналт тавьж байгаа; эсхүл

- (2) тухайн Улсын шаарддаг аюултай барааны сургалтыг хөтөлбөрт амжилттай хамрагдсан; эсхүл
- (3) дараах байгууллагын зохион байгуулсан аюултай барааны сургалтын хөтөлбөрт амжилттай хамрагдсан:
 - (i) Олон улсын агаарын тээвэрлэгчдийн холбооны шугамын агаарын тээвэрлэгчийн гишүүн өөр үйл ажиллагаа эрхлэгч; эсхүл
 - (ii) Олон улсын агаарын тээвэрлэгчдийн холбооны, аюултай барааны сургалтын хөтөлбөрийн хүчинтэй, итгэмжлэгдсэн гэрчилгээ эзэмшигч.

(d) Монгол Улсад үйл ажиллагаа гүйцэтгэж байгаа Гадаад Улсын бүртгэлтэй агаарын хөлгөөр үйл ажиллагаа эрхлэгч, эсхүл үйлчилгээний агентыг, хэрэв аюултай бараатай холбоотой ажил үүрэг гүйцэтгэх ажилтан нь агаарын хөлгийн бүртгэгч Улсын шаарддаг аюултай барааны сургалтын хөтөлбөрт амжилттай хамрагдсан бол энэ зүйлийн (a)-г дагаж мөрдөхийг шаардахгүй.

92.205. Давтан сургалт

Энэ дүрмийн 92.203-т шаардсан аюултай барааны сургалтын хөтөлбөрт амжилттай хамрагдсан этгээд нь:

- (1) тухайн хөтөлбөрт хамрагдсанаас хойш 2 жилийн дотор, аюултай барааны давтан сургалтын хөтөлбөрт хамрагдана;
- (2) 2 жилээс хэтрэхгүй хугацааны давтамжтайгаар аюултай барааны давтан сургалтын хөтөлбөрт дахин хамрагдана.

92.207. Ажилтны бүртгэл

(a) Энэ Дүрэм хамаарах этгээд нь аюултай бараатай холбоотой ажил үүрэг гүйцэтгэхээр томилогдсон ажилтан бүрийн хувийн хэргийг, тэдний ажиллаж байгаа бүх хугацааны турш хадгална.

(b) Энэ зүйлийн (a)-ийн дагуу хадгалах шаардлагатай хувийн хэрэгт ажилтан бүрийн дараах мэдээллийг багтаасан байна:

- (1) хамрагдсан анхан шатны сургалтын хөтөлбөр болон сүүлчийн давтан сургалт;
- (2) сургалтад хамрагдсан он сар өдөр;
- (3) сургалтыг зохион байгуулсан этгээд болон байгууллагын нэр;
- (4) сургалтын үр дүн болон олж авсан ур чадвар.

Хавсралт А - Аюултай барааны сургалтын хөтөлбөр

Ажилтны хамрагдсан аюултай барааны сургалтын хөтөлбөр нь тухайн этгээдэд оногдох аюултай бараатай холбоотой ажил үүрэгт тохирсон байх ба дараах сургалтыг багтаана:

- (1) ерөнхий танилцах сургалт - ерөнхий заалттай танилцуулах зорилготой;
- (2) үйл ажиллагааны-тусгай сургалт - тухайн этгээдийн хариуцах ажиллагаанд холбогдох шаардлагыг нарийвчлан олгох сургалт;
- (3) аюулгүй байдлын сургалт - аюултай бараанаас үүдэлтэй аюул, аюулгүй ажиллах болон онцгой нөхцөлийн үед авах арга хэмжээний журмыг багтаасан;
- (4) Техникийн зааварчилгааны Part 1, Chapter 4-ийн (TRAINING) дагуу дараах холбогдох сэдвийн сургалт:

Хамрагдах ажилтан	Сэдэв
Үйл ажиллагаа эрхлэгчийн хүлээн авах ажилтан	Монгол Улсын хууль, дүрэм; аюултай барааны ангилал; хориг; савлагааны зааварчилгаа; шошго болон тэмдэглэгээ хийх; аюултай барааны тээврийн баримт бичгийн үйл ажиллагаа эрхлэгчийн хариуцлага; илгээгчийн хариуцлага; онцгой нөхцөлийн журам
Аюултай барааны газрын үйлчилгээний хадгалалт болон ачилтад оролцдог ажилтан	Ерөнхий философи; шошго болон тэмдэглэгээ хийх; тээвэрлэх болон ачих журам; хоорондын нийцэл; онцгой нөхцөлийн журам
Зорчигч үйлчилгээний ажилтан болон зорчигч, ачаа тээшинд аюулгүйн үзлэг хийх аюулгүйн хамгаалалтын ажилтан	Ерөнхий философи; Монгол Улсын хууль, дүрэм; хориотой аюултай бараа; зорчигчид үл хамаарах нөхцөл; шошгоны ерөнхий таних тэмдэг
Нисэх багийн гишүүд	Ерөнхий философи; Монгол Улсын хууль, дүрэм; шошго болон тэмдэглэгээ хийх; нисгэгчид мэдээлэх; онцгой нөхцөлийн журам; хоорондын нийцэл; ачаалах журам
Нисэх багийн гишүүдээс бусад багийн гишүүд	Ерөнхий философи; Монгол Улсын хууль, дүрэм; хориотой аюултай бараа; зорчигчид үл хамаарах нөхцөл; шошгоны ерөнхий таних тэмдэг; онцгой нөхцөлийн журам
Баглагч	Аюултай барааны ангилал; аюултай барааны жагсаалт; савлагаанд тавих ерөнхий шаардлага; дүйцэх шаардлага; савлагааны тусгай зааварчилгаа; шошго болон тэмдэглэгээ хийх
Тогтмол илгээгч болон түүний үйлчилгээний агент	Аюултай барааны ангилал; хориотой аюултай барааны жагсаалт; савлагааны зааварчилгаа; шошго болон тэмдэглэгээ хийх; илгээгчийн хариуцлага; аюултай барааны тээврийн баримт бичиг

--oOo--